

Patellaluksasjon

Kilde: Hund, avl og helse. Lars Lønaas, Norges Veterinærhøyskole

Patella, dvs. kneskålen, skal normalt ligge i patellafuren rett foran på bakbeinet, på høyde med kneleddet. Kneskålen skal ikke kunne skyves ut av patellafuren.

Med patellaluksasjon menes den tilstand da patella ikke lenger ligger stabilt på plass.

Den glipper mer eller mindre lett ut av stilling, den lukserer. Dette kan skje på innsiden av kneleddet - medialt, eller på utsiden - lateralt. Patella luksasjon brukes også om den tilstanden der patella ligger på normal plass, men lett kan forskyves til siden.

Det vanligste er at kneskålen lukserer medialt hos små raser og lateralt hos store raser, men det finnes selvsagt unntak fra denne regelen.

Patellaluksasjon er et resultat av feil utvikling av hele bakbeinet, og en vil derfor vanligvis kunne oppdage lidelsen i ung alder.

Patellaluksasjon deles inn i 4 grader,

alt etter hvor store anatomiske avvik som foreligger. Symptomene vil variere fra liten eller ingen halthet,

til det at hunden ikke er i stand til å bruke bakbeina på en skikkelig måte. Jo høyere grad, jo tydeligere symptomer og jo vanskeligere å behandle.

Medial patella luksasjon:

Denne formen for patella luksasjon er den vanligste hos miniatyrhunder.

En kan klassifisere medial luksasjoni fire grader:

Grad 1 :

Patella ligger på plass, men lar seg luksere på utstrekt ben, og glipper tilbake på plass med en gang. Mange av hundene som har grad 1, forblir symptomfrie. Det er her små avvik fra normal utvikling av bakbeinet. Grad 1 er det vanligvis ikke nødvendig å gjøre noe med mindre hunden er mye plaget av halthet.

Grad 2 :

Patella ligger vanligvis normalt, men lukseres lett og glipper ikke tilbake på plass. Den forblir luksert til den legges tilbake på plass manuelt eller at leddet strekkes. Grad 2 kan opereres.

Grad 3 :

Patella er permanent luksert. Den kan legges tilbake på plass på strukket ben, men lukserer igjen ved bøyning. Grad 3 kan opereres.

Grad 4 :

Patella er permanent luksert og lar seg ikke legge på plass. Hunden vil være sterkt invalidisert og ha unormale bakbeinsbevegelser, eller ikke klare å stå på beinet. Ved Grad 4 ser man ofte unormal bæring og funksjon av bakben fra det stadiet da valpen begynner å gå. Ved grad 4 anbefales vanligvis avliving.

Lateral luksasjon:

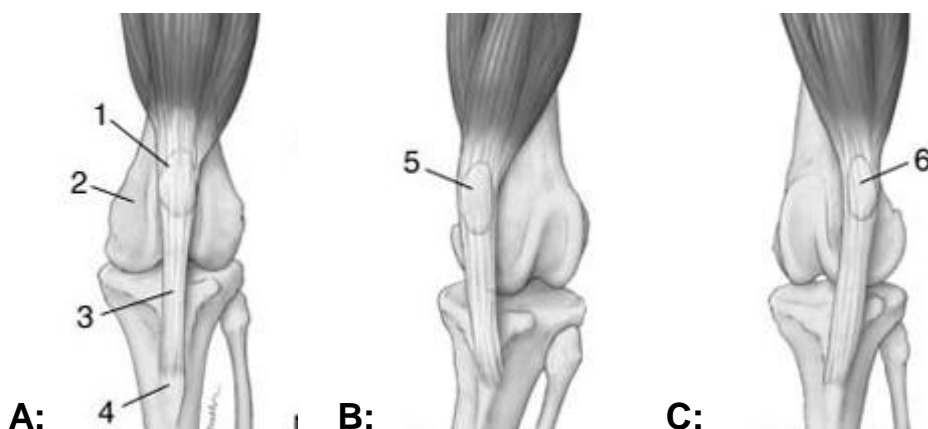
Lateral luksasjon rammer først og fremst større hunderaser. Lateral luksasjon graderes på samme vis som medial luksasjon. Når det gjelder små hunder som får lateral luksasjon, så oppstår denne luksasjonen på et senere tidspunkt i hundens liv, gjerne i alderen 5 - 8 år. Vanligvis er ikke dette som følge av anatomiske avvik, men som følge av en svekkelse av bløtvev, muskulatur og muskelhinner. Dette vil da kunne føre til luksasjon av patella.

Patellaluksasjon finnes hos de fleste hunderaser. Det ser ut som om tisper er mere utsatt for patella luksasjon enn hanhunder.

En regner patellaluksasjon som en arvelig lidelse. Arvens betydning for denne lidelsen er ennå ikke helt kjent, da det ikke er forsket særlig mye på dette.

Illustrasjon:

A = Normal Patella. **B**= Medial Patellaluksasjon. **C**= Lateral Patellaluksasjon.

1: Patella (kneskjellet) 2: Lårbenet 3: Leddbåndet 4: Leddbåndets feste til leggbenet 5: Medial luksasjon 6: Lateral luksasjon

SYMPTOMER

Symptomer på Patella Luksasjon kan vise seg svært tidlig, eller forbli uoppdaget til senere i livet. Ett eller begge bakbena kan være rammet. Symptomene er gjerne følgende: Halting, stadige bakbens-lammelser og problemer med å strekke ut kneleddet. Trass i dette, ser man gjerne også at hunden vil stoppe opp for å strekke bakfoten ut bak seg. Dette gjør den for å få patella tilbake til dens naturlige fure. Hunder med mild grad av Patella Luksasjon kan ha bevegelser som små hopp, eller man kan se at de "hopper over" enkelte steg. Ved å gjøre dette, klarer de å få patella på plass, frem til neste luksering inntreffer. En hund med Patella Luksasjon ser litt "stiv" ut i benet/bena, og gjør gjerne forsøk på å "låse" knærne, for å hindre patellaen i å bevege seg så mye. Har hunden Patellaluksasjon kan den stadige "glippingen" lett utvikle betennelser, korsbåndsskader og forkalkninger i kneleddet. Man kan også risikere at hunden får en leddbåndsruptur, dvs. at leddbåndet ryker. Dette er meget smertefult for hunden.

DIAGNOSTISERING

Din veterinær kan lett finne ut om din hund har Patellaluksasjon ved palpering av kneskålene. Hunden står da på sine ben mens veterinæren strekker ett og ett bakben ut bakover, og forsøker å forskyve patellaen (kneskålen). Det kan også taes røntgenbilder for å se etter forkalkninger, samt se graden av eventuelle forandringer i benstillingen.

Det er meget viktig at en undersøker hunden med henblikk på patellaluksasjon, tidligst ved 1-års alder. Det kan være en ide å undersøke hunden igjen ved godt voksen alder. Du bør be om en attest på kneleddundersøkelsen, da denne dokumenterer patella-status på din hund.

Hunder med patellaluksasjon grad 2, 3 og 4 skal ikke brukes i avl. Hunder med grad 1 kan brukes i avl hvis den andre er fri for patellaluksasjon.